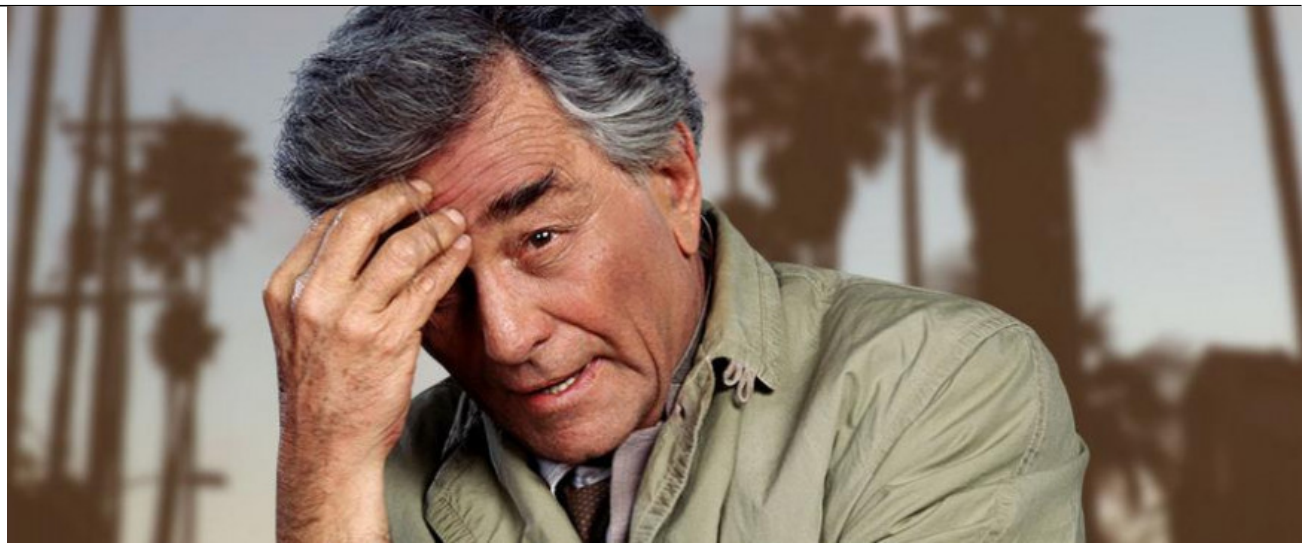

Keresztneve: Hadnagy

2009 április 14. Flag

Szöveg méret

90
Mentés

- 607

Értékelés kiválasztása Még nincs értékelve

Mérték

? volt az egyik leggyakoribb amerikai vendég a nappalinkban - még fekete-fehérben.

Peter Falk épített vasutat Tito marsallnak, kosárlabdázott a hírhedt Sing Sing börtön csapata ellen. De annyira összefonódott Columbo alakjával, hogy sokan olasznak is gondolják. Valójában Falk Miksának, a Pester Lloyd

f?szerkeszt?jének a leszármazottja. Meg sem kapta volna a detektívszerepet, ha Bing Crosby golfmeccsei nem esnek egybe a forgatási napokkal.

? volt az egyik leggyakoribb amerikai vendég a nappalinkban - még fekete-fehérben. Csak a nyelvet nem lehetett gyakorolni rajta; valamiért szakasztott úgy beszélt ugyanis, mint *Szabó Gyula.* Ahogyan Kojakkel a rumlis New Yorkot, Stone hadnaggyal és Keller felügyel?vel a dimbes-dombos San Franciscót, Columbóval Los Angelest és dúsgazdag környékét hozta a hazai otthonokba a 70-es évek amerikai krimisorozataival a Magyar Televízió - miközben *II. János Pál,* az "új pápa" a Derricket karikázta be a m?sorújságban.

Fogalmunk sem volt akkoriban, mi a kereskedelmi televízió, nem tudhattuk, hogy a fénykorban a Columbóval és a Petrocellivel az NBC, a Kojakkel a CBS, a San Francisco utcáinnal és a Charlie angyalaival pedig az ABC küzdött a néz?kért és a hirdetési tortáért. Mindegyikünknek volt annak idején kedvenc Columbo-része; e sorok írójának a Gyilkosság a m?t?asztalon. Ebben a ballonkabátos hadnagy az utolsó el?tti pillanatban látszólag már elveszíti a küzdelmet a rafinált sebésszel szemben, hogy aztán a legeslegutolsóban fordítson, szokásos fordulatával: "Csak még valami!..." visszatér az orvosi szobába, és kiveszi a gyilkos zsebéb?l az oda rejtett b?njelet, egy sebészfonalat.

Az idén 82 éves *Peter Falk* személye - tucatnyi egyéb televíziós és legalább kétszer annyi moziszerep, színpadi múlt, öt Emmy-díj és egy Golden Globe-elismerés dacára - annyira összefonódott a Los Angeles-i rend?rhadnagyéval, akit 1968 és 2003 között alakított, hogy Amerika (nemhogy a világ) szinte másra sem emlékszik bel?le. A Gyilkosság Rt. egy mai magyarországi vetélked?ben szinte biztosan *Ganxsta Zolee* albumát jelentené, eredetileg azonban (Murder Inc.) a II. világháború el?tti Brooklyn - a többi közt Bugsy Siegelt, Frank Abbandandót is tömörít? - olasz-zsidó-ír alvilágát jelölte. De alighanem csak a filmek mindentudói emlékeznek arra: az ezt megörökít? 1960-as moziban az alig 33 éves Falkot Abe Reles alakításáért a legjobb férfi mellékszerepl? Oscar-díjára jelölték, és ugyanezt érdemelte ki a rákövetkez? évben Joy Boy megformálásáért *Frank Capra* utolsó filmjében, A maroknyi csodában.

A New Yorkban bölcsész-, majd közigazgatási diplomát szerzett Peter Falk egyébként *John Cassevetes* jó barátja volt, és - a fenti filmekhez képest évizedes késéssel - játszott a rendez? két alkotásában, a Férjek-ben és az Egy hatás alatt álló n?-ben is. A színpadon emlékezetes alakítást nyújtott Az elj? a jeges-ben, a Napsugár fiúk egy tévéváltozatában pedig *Woody Allen* partnereként. Egy szerelmi kapcsolat részeként beutazta Európát, fél évig például - amíg "devizab?ntettel" le nem bukott - vasutat épített *Tito* Jugoszláviájában.

A Falk-Columbo-karakterek összemosásából adódik például, hogy a színészt is olasznak gondolják. Pedig valójában kelet-európai zsidó gyökerekkel rendelkezik, a többi közt *Falk Miksa,* az egykori Pester Lloyd ma már lipótvárosi utcanévként is ismert f?szerkeszt?jének a dédunokája. Az amerikai krimih?sök etnikai hátterének helyenként van, máskor pedig nincs valóságalapja: a Kojaket alakító *Telly* (azaz Aristoteles) *Savalas* tényleg görög - Fürtöskével együtt, hiszen a kövérkés rend?rt fivére, *Demosthenes Savalas* alakította -, de a Petrocellit megformáló *Barry Newman* nem olasz.

Falk a forgatókönyvbeli hadnagyhoz hasonlóan valóban New Yorkban látta meg a napvilágot, és tényleg Kaliforniában, közelebbr?l Beverly Hillsben él. (Az utóbbi id?kben már zavart viselkedésér?l, Alzheimer-kórjáról érkeztek hírek, lánya nemrég gyámság alá helyeztetését kezdeményezte. Az ?sszel még e portré is interjúkérelemmel indult, de választ nem hozott rá a posta.) Közös bennük a megannyi amerikai családra jellemz? bevándorlómúlt; a forgatókönyvírók szívesen is vittek ilyesfajta ízt a sorozatokba. Mára teljesen feledésbe merült, hogy a Columbo-figurát az els? nyolc évben nem is Falk, hanem el?bb *Bert Freed,* majd *Thomas Mitchell* alakította, és harmadjára is két további színész állt eredetileg a lista els? helyein. Meg sem kapta volna a szerepet, ha *Bing Crosby* golfmeccsei nem esnek egybe a forgatási napokkal.

Közhely, hogy Columbo (keresztneve, mint az egyik részben maga mondja: Hadnagy, és csak a legavatottabbak emlékezhetnek, hogy egy igazolványon felt?nik: Frank Columbo) kócos, rosszul öltözött, szórakozott, esetlen, csetlik-botlik. Lehamuzza a pazar villa sz?nyegét, csilis babot rendel az el?kel? étteremben, parkoláskor feldönti a kukákat a lepukkant, de valóban igen ritka - 1959-ben mindössze félezer példányban piacra került - nyitható tetej? Peugeot 403-assal. Egyszóval - ahogy az amerikai angol mondja - egy klutz. De hányan gondoltak vajon bele, hogy a kopasz Kojaket, a krumpliorrú Stone hadnagyot és a fél szemére vak Columbót egy-egy felt?n? testi eltérés is megkülönbözteti környezetét?l, sokszor éppen a kifogástalan megjelenés? b?nelkövet?t?l?

Peter Falk már háromévesen üvegszem viselésére kényszerült, miután rosszindulatú daganattal m?tötték. Noha kés?bb megesett: durván eltanácsolták szerept?l, mondván: ennyi pénzért kétszem? színész is akad,

fogyatékosságával megbarátkozott, s?t bizarr humorának csillogtatásához is felhasználta. - Emlékszem, a középiskolában egyszer igazságtalanul kiállított a bíró. Annyira begurultam, hogy kivettem az üvegszemet, és átnyújtottam neki: Tegye be magának! - idézte fel baseballmúltját a szivarrajongók magazinjának, a Cigar Aficionadónak adott 1997-es interjújában az akkor már 55 éve pöfékel? és a dohányzás jogáért keményen kiálló Falk. ("Micsoda világ lesz ebb?l, ahol már egy baseballmeccsen, a szabad leveg?n sem lehet rágyújtani?")

A kosárlabdapályán viszonylag alacsony termete (175 centi) miatt nem annyira dobójátékosként, hanem fürgesége okán vált be, és a hírhedt Sing Sing börtön az életfogytiglanra ítélt *Piggy Sandset* is felvonultató csapatával is volt alkalma megmérk?zni. A második világháborúban megint csak a szeme miatt nem sorozták be a tengerészgyalogosokhoz (pedig mindkétszer az üvegszemet letakarva kis híján átcsúszott a látáspróbán), így a kereskedelmi flottánál vigasztalódott, ahol szakácsként és mosogatóként foglalkoztatták. - A hajón a kapitány az egyetlen személy, akinek látnia kell. Na, a Titanic esetében ez sem nagyon jött össze - így a színész, aki a CIA-nek pedig azért nem kellett, mert a flottánál belépett a szakszervezetbe, amelyet a McCarthy-féle id?kben a kommunizmus egyik melegágyának tartottak Amerikában.A forgatókönyvírók szeretik a titokzatosságot.

Ahogy a Charlie angyalaiban Charlie-t soha nem láthattuk szemb?l - általában pedig csak hallhattuk -, a Columbóban a hadnagy felesége marad rejtve. Gyakran emlegeti, egy mexikói b?nesetnél pedig éppen együtt nyaralnak a határ túloldalán, de Columbo állandó társaként legfeljebb egy basset houndot láthatunk. Nem így a valódi Peter Falk esetében. Második felesége, *Shera Danese* színészn?, akivel öt kutyát is tartanak nyolc hálószobás házukban (egyik sem basset hound), valójában a Columbo hat epizódjában is felt?nt - legfeljebb nem a nyomozó nejeként.

Els? házasságában örökbe fogadott kisebbik lánya, a most a beteg Peter feletti gyámságot ambicionáló *Catherine Falk* történetesen magánnyomozó. Még az ? anyjával, *Alyce Mayóval* mentek - Volkswagennel, hiszen a párnak nem Peugeot-ja volt - az 1960-as Oscar-díj-átadásra, amelyre Peter Falkot is jelölték. Így emlékezett vissza: "És a nyertes Peter...- mondja a hang, én meg már emelkedem fel a székb?l - ..Ustinov. Mire máris roskadok vissza. Ki van rúgva!, fordulok az ügynökömhöz, nekem több napot már ne számlázzon ki."

Sz?cs László, Nol.hu

Ajánló